

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 17. 6. 2014
COM(2014) 357 final

**OZNÁMENIE KOMISIE OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU,
RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A
VÝBORU REGIÓNOV**

o stratégii Európskej únie pre región Jadranského a Iónskeho mora

{SWD(2014) 190 final}

{SWD(2014) 191 final}

Obsah

1.	ÚVOD	3
2.	VÝZVY A PRÍLEŽITOSTI	4
2.1	VÝZVY	4
2.2	PRÍLEŽITOSTI	5
3.	REAKCIA: AKČNÝ PLÁN	6
3.1	MODRÝ RAST	7
3.2	PREPOJENIE REGIÓNU	8
3.3	KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	9
3.4	UDRŽATELNÝ CESTOVNÝ RUCH	10
4.	RIADENIE A VYKONÁVANIE	10
5.	VÄZBY NA POLITIKY EÚ	12
6.	ŠIRŠIE VÄZBY	12
7.	ZÁVER	12
	PRÍLOHA MAPA STRATÉGIE EÚ PRE REGIÓN JADRANSKÉHO A IÓNSKEHO MORA	14

1. ÚVOD

V tomto oznámení sa rozoberajú potreby a potenciál inteligentného a udržateľného a inkluzívneho rastu v regióne Jadranského a Iónskeho mora. Stanovuje sa rámec pre ucelenú makroregionálnu stratégiu a akčný plán na riešenie týchto výziev a príležitostí na základe spolupráce medzi zúčastnenými krajinami.

Tento región je funkčnou oblasťou vymedzenou primárne panvou Jadranského a Iónskeho mora. Pokrýva tiež významnú časť zemského povrchu a morské, pobrežné a pozemné oblasti regiónu v ňom vystupujú ako vzájomne prepojené systémy. Zvýšený pohyb tovaru, služieb a ľudí v dôsledku pristúpenia Chorvátska k EÚ a perspektíva vstupu ostatných krajín v regióne do EÚ prispievajú k významnému postaveniu zázemia prístavov. V rámci pozornosti zameranej na prepojenie pevniny a mora sa poukazuje na vplyvy neudržateľných činností na pevnine na pobrežné oblasti a morské ekosystémy.

Región, ktorý je domovom pre viac než 70 miliónov ľudí, zohráva kľúčovú úlohu v posilňovaní geografickej kontinuity v Európe. Stratégia nadväzuje na jadransko-iónsku iniciatívu¹, ktorá zahŕňa osem krajín. Mapa je priložená. Zostáva však otvorená aj pre iných partnerov z tejto oblasti.

Prosperita prostredníctvom obchodu a podnikania umožní regiónu vymaniť sa z hospodárskej krízy. Jeho obyvatelia si zaslúžia lepšie vyhliadky na zamestnanie, lepšiu mobilitu, bezpečnejšie a integrované dodávky energie a lepšiu kvalitu životného prostredia.

Európska rada v decembri 2012 požiadala Komisiu, aby do konca roka 2014 predložila stratégiu EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora (EUSAIR). Všeobecným cieľom stratégie je podporovať udržateľnú hospodársku a sociálnu prosperitu v regióne prostredníctvom rastu a tvorby pracovných miest a zvyšovaním jeho príťažlivosti, konkurencieschopnosti a prepojenosti a zároveň chrániť životné prostredie a zabezpečiť zdravé a vyvážené morské a pobrežné ekosystémy. Tento cieľ sa dosiahne spoluprácou medzi krajinami, ktoré majú v mnohých oblastiach spoločnú históriu a geografiu. Stratégia na základe posilnenia vykonávania existujúcich politík EÚ v regióne prináša jasnú pridanú hodnotu EÚ a zároveň ponúka jedinečnú príležitosť pre všetky zúčastnené krajiny na zosúladenie ich politík s celkovou víziou stratégie EÚ 2020. Prispeje tiež k priblíženiu krajín západného Balkánu k EÚ tým, že sa im ponúknu príležitosti na úzku spoluprácu s členskými štátmi pri riešení spoločných výziev a príležitostí špecifických pre tento región.

V stratégii sa využívajú:

- skúsenosti z viac než desaťročného trvania medzivládnej jadransko-iónskej iniciatívy. Medzi zúčastnenými krajinami sa vďaka úspešnej spolupráci už vytvárajú silné väzby a objavujú vedľajšie vplyvy regionálnej spolupráce medzi mestami, obchodnými komorami a univerzitami,

---

¹ Medzivládna jadransko-iónska iniciatíva bola zavedená v roku 2000 s cieľom posilniť regionálnu spoluprácu, podporiť politickú a ekonomickú stabilitu a vytvoriť tak pevný základ pre európsky integračný proces.

- námorná stratégia pre región Jadranského a Iónskeho mora, ktorú Komisia prijala 30. novembra 2012² a ktorá sa zaoberá príležitosťami modrého rastu pre túto morskú panvu,
- náhodné načasovanie jej zavedenia so začiatkom programového obdobia na roky 2014 – 2020. Umožňuje to systematickú integráciu tejto stratégie do programov EÚ a vnútroštátnych a regionálnych programov a mobilizáciu všetkých politík a programov na podporu tohto prístupu,
- poznatky nadobudnuté z existujúcich makroregionálnych stratégií³, t. j. stratégie EÚ pre región Baltského mora a stratégie EÚ pre podunajskú oblasť, a aj so zreteľom na spoluprácu s krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ. Z poznatkov vyplýva napríklad potreba zamerať sa na určité spoločné výzvy a/alebo príležitosti a zabezpečiť zodpovednosť, odhodlanie a iniciatívnosť zo strany zúčastnených krajín. Vyplýva z nich tiež potreba posilniť inštitucionálne a administratívne kapacity.

2. VÝZVY A PRÍLEŽITOSTI

2.1 VÝZVY

Región Jadranského a Iónskeho mora čelí radu spoločných problémov. Z historického hľadiska značnú časť ovplyvnila ťažká politická a hospodárska situácia, ako aj konflikty. Pristúpenie Slovinska a Chorvátska a perspektíva členstva iných krajín v EÚ poskytuje príležitosť na posilnenie väzieb a prekonanie dedičstva minulosti. Hlavnými výzvami sú:

- **Sociálno-ekonomické rozdiely:** Medzi jednotlivými krajinami panujú výrazné rozdiely tak z hľadiska HDP na obyvateľa, ako aj miery nezamestnanosti. Zatiaľ čo niektoré regióny majú HDP na obyvateľa 20 % nad priemerom EÚ a 4 % mieru nezamestnanosti, HDP na obyvateľa iných krajín je 70 % pod priemerom EÚ a miera nezamestnanosti dosahuje 30 %. V dôsledku nedostatočných kapacít podniky dostatočne nevyužívajú nadnárodný rozmer marketingu, inovácií a výskumu, najmä v modrej ekonomike. Zoskupenia zahŕňajúce podniky, výskum a verejný sektor sú zriedkavé.
- **Doprava:** Tento región má značné nedostatky v oblasti infraštruktúry, najmä medzi členskými štátmi, ktoré sú už dlhý čas v Európskej únii a ostatnými krajinami, výsledkom čoho je zlá dostupnosť. Cestná a železničná sieť západného Balkánu si obzvlášť vyžaduje naliehavú obnovu, vyriešenie úzkych miest, chýbajúcich spojení, intermodálne spojenia, systémy riadenia dopravy a zvýšenie kapacity. Preťaženie námornej dopravy sa zvyšuje a zároveň je potrebné modernizovať kapacity dohľadu a koordinácie. Príliš dlhé čakacie doby a postupy pri čakaní na hraniciach ešte viac sťažujú pohyb. Multimodálna doprava je málo rozvinutá.
- **Energetika:** Prepojenie elektrických sietí je stále nedostatočné a bráni rozvoju integrovaného trhu s energiou, obmedzuje kapacity a bráni rentabilnému využívaniu obnoviteľných zdrojov energie. Okrem toho na zabezpečenie účinnej a diverzifikovanej dodávky sú nevyhnutné investície do plynových sietí.

² COM(2012) 713

³ KOM(2011) 381, SEK(2011) 1071, COM(2012) 128, COM(2013) 181, COM(2013) 468, SWD(2013) 233

- **Životné prostredie:** Rastúce využívanie morského a pobrežného priestoru ľuďmi ohrozuje ekosystémy. Neudržateľné aktivity v rámci cestovného ruchu vyvíjajú tlak na vodu, pôdu a biodiverzitu. V dôsledku plytkej vody a polouzavretého charakteru⁴ je Jadranské more citlivé na znečistenie. Nadmerný rybolov, vyradené rybolovné zariadenia a ekologicky nevhodná akvakultúra ohrozujú nielen morskú biodiverzitu, ale aj zdravie ľudí. Nečistené odpadové vody a tuhý odpad hlavne z pozemných zdrojov, odplavovanie hnojív z poľnohospodárskej činnosti spôsobujúce eutrofizáciu a invázne druhy z balastných vôd a znečistenie z ťažby ropy a zemného plynu ešte viac zhoršujú situáciu. Kvalitu ovzdušia, ktorú často zhoršujú miestne klimatické a geografické podmienky, poškodzujú emisie z lodnej dopravy a činnosti na pevnine (prístavy, priemysel). Nelegálny lov sťahovavých vtákov má dopady na EÚ ako celok. Sieť chránených oblastí, ako napríklad sústava NATURA 2000 a Emerald nie sú ešte dokončené.
- **Nebezpečenstvá zo strany prírody a v dôsledku ľudskej činnosti a riziká, ktoré prináša zmena klímy:** Okrem veľkej seizmickej aktivity je región vystavený aj nepriaznivým vplyvom zmeny klímy a je na ne citlivý. Chýbajúce spoločné hodnotenie rizík, riadenie rizika katastrof a integrované stratégie na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na túto zmenu sú veľkou výzvou. Keďže krajiny majú odlišnú úroveň skúseností, zdrojov a know-how, samotné nedokážu zvládnuť stúpajúcu hladinu mora, záplavy, suchá, eróziu pôdy a lesné požiare.
- **Administratívne a inštitucionálne otázky:** Kapacity na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni je potrebné posilniť s cieľom zabezpečiť štruktúry vhodné na prácu s cezhraničnými partnermi, ako aj na koordináciu v rámci všetkých politík. Pri zosúladovaní s právnymi predpismi EÚ a prístupe k finančným nástrojom hrozí riziko, že krajiny budú pracovať rôznym tempom a budú tak brániť realizácii makroregionálneho prístupu. Problémy existujú aj v oblasti boja proti korupcii, oslabuje sa tým dôvera verejnosti aj rozvoj. Na riešenie migračného tlaku a cezhraničného organizovaného zločinu sú potrebné koordinované politiky pre bezpečnosť hraníc.

2.2 PRÍLEŽITOSTI

Región ponúka tiež mnoho príležitostí s veľkým potenciálom pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast:

- K rastu môže významne prispieť **modrá ekonomika**, jej rozsah sa môže pohybovať od rozvíjania modrých technológií až po trvalo udržateľnú produkciu a spotrebu morských plodov. Patria k tomu aj špecializované trhy, napr. aktivity spojené s rekreáciou, trávením voľného času a malými výletnými loďami. Inovácie môžu pomôcť zraniteľnému odvetviu stavby lodí prejsť na výrobu energeticky účinných plavidiel s nízkymi emisiami⁵ a môžu tiež napomôcť k spolupráci s príbuznými odvetvami vrátane námorného vybavenia a robotiky.
- **Prepojenosť:** Región sa nachádza na veľkej európskej križovatke. Jadransko-iónska panva je prírodná vodná cesta prenikajúca hlboko do EÚ. Umožňuje najlacnejšiu námornú trasu z Ďalekého východu cez Suez a cestovná vzdialenosť na trhy strednej Európy je o 3 000 km

⁴ Severný Jadran má priemernú hĺbku asi 50 metrov. Vody Jadranského mora sa vymieňajú s vodami Stredozemného mora len raz za 3 alebo 4 roky.

⁵ Z hľadiska SO₂, NO₂ a tuhých častíc.

kratšia ako cez severné prístavy. Existuje tu potenciál zlepšenia prepojenosti medzi pevninou a morom a intermodálnej dopravy a zvýšenia konkurencieschopnosti vnútrozemských ekonomík.

- **Kultúrne a prírodné dedičstvo a biodiverzita:** K najsilnejším aktívam regiónu patrí jeho kultúrne, historické a archeologické dedičstvo spolu s výnimočnými prírodnými krásami. Jeho pýchou sú svetoznáme mestá (Benátky, Dubrovnik, Mostar, Atény) a prírodné lokality (Plitvičné jazerá a Skadarské jazero). Panuje tu tiež veľmi veľká biologická rozmanitosť s mimoriadne bohatou flórou, najmä v ekoregiónne Dinárskeho oblúka.
- **Cestovný ruch:** Cestovný ruch, ktorý už teraz patrí k rýchlo rastúcim odvetviám a je hlavným prispievateľom HDP, by mohol pri rozširovaní svojho trhu a sezóny ťažiť aj zo zvýšenej a udržateľnej spolupráce. Región sa môže stať výkladnou skriňou produktov a služieb udržateľného, zodpovedného a diverzifikovaného cestovného ruchu. Existujúce obchodné príležitosti možno využívať s väčšou dynamikou, napr. prostredníctvom výletných lodí, z ktorých majú prospech miestne ekonomiky a prostredníctvom rekreačného rybolovu. Udržateľné riadenie cestovného ruchu môže prispieť k odstraňovaniu byrokracie, vytváraniu lepšieho prostredia pre podniky/MSP, zavádzaniu spoločných noriem, pravidiel a štatistík a môže podporovať partnerstvá medzi verejným a súkromným sektorom.

3. REAKCIA: AKČNÝ PLÁN

Vo svojej správe⁶ o pridanej hodnote makroregionálnych stratégií Komisia odporučila, aby sa nové makroregionálne stratégie sústredili na menší počet presne vymedzených cieľov zodpovedajúcich konkrétnym potrebám kvalitnejšej spolupráce na vysokej úrovni. Na identifikáciu jasných cieľov špecifických pre región sa preto použil prístup zdola nahor a uskutočnili sa rozsiahle konzultácie so zainteresovanými stranami.

V tomto zmysle sa bude vykonávať priebežný⁷ akčný plán sprevádzajúci stratégiu a rozširujúci námorný rozmer o vnútrozemie. Predstavený je v ňom zoznam možných orientačných akcií, ktoré sú štruktúrované okolo štyroch vzájomne prepojených pilierov strategického významu. Sú to tieto piliere:

1. Modrý rast
2. Prepojenie regiónu (dopravné a energetické siete)
3. Kvalita životného prostredia
4. Udržateľný cestovný ruch

Identifikované boli aj dva prierezové aspekty:

- budovanie kapacít vrátane komunikácií na účinne vykonávanie a na zvyšovanie informovanosti verejnosti a posilňovanie podpory zo strany verejnosti,
- výskum a inovácie na podporu vysoko kvalifikovaných pracovných miest, rastu a konkurencieschopnosti. Spolupráca v rámci nadnárodných sietí môže prinášať nápady na trh a prispievať k rozvoju nových produktov a služieb.

⁶ COM(2013) 468 z 27. 6. 2013

⁷ Akčný plán sa bude pravidelne revidovať a aktualizovať podľa toho, ako sa budú objavovať nové potreby.

Okrem toho zmierňovanie zmeny klímy a prispôsobovanie sa tejto zmene, ako aj riadenie rizika katastrof predstavujú horizontálne zásady všetkých štyroch pilierov.

V rámci konzultačného procesu sa v rámci každého piliera stanovil určitý počet tém pre akčný plán, ktoré si vyžadujú naliehavú pozornosť a zároveň najviac vyťažia zo spoločnej akcie. Tieto témy sú relevantné aj pre politiky EÚ, predovšetkým pre politiky s územným rozmerom. Ďalej sa uvádzajú vybrané témy v rámci každého piliera.

3.1 MODRÝ RAST

Cieľom tohto piliera, ktorý koordinuje Grécko a Čierna Hora⁸, je posilniť inovatívny rast námorných a morských oblastí v regióne prostredníctvom podpory udržateľného hospodárskeho rozvoja a pracovných miest a obchodných príležitostí v modrej ekonomike vrátane rybolovu a akvakultúry. Z tohto dôvodu je potrebné podporovať zoskupenia zahŕňajúce výskumné centrá, verejné agentúry a súkromné spoločnosti. Koordinovaným riadením rybolovu sa zlepši zber údajov, monitorovanie a kontrola. Spoločným plánovaním a zvýšením kapacít v oblasti administratívy a spolupráce sa zlepši využívanie existujúcich zdrojov a riadenie námorných oblastí na úrovni morskej panvy.

Modré technológie

S cieľom poskytnúť príležitosti na vytváranie vysoko kvalifikovaných pracovných miest a ekonomické príležitosti so zameraním na výskum a inovácie, rozvoj zoskupení a transfer poznatkov súvisiacich s modrými technológiami špecifickými pre región a spojenými s regionálnymi a vnútroštátnymi stratégiami inteligentnej špecializácie (napr. ekologická stavba lodí, jachting, biotechnológie, robotika pod vodou).

Rybolov a akvakultúra

S cieľom zlepšiť ziskovosť a udržateľnosť rybolovu a akvakultúry zlepšením zberu údajov, monitorovania a kontroly, vykonávaním viacročných plánov riadenia rybolovu na úrovni morskej panvy, harmonizovaním noriem, zlepšovaním zručností a spôsobilosti, pokiaľ ide o dodržiavanie pravidiel a noriem EÚ a zvýšením pridanej hodnoty hodnotových reťazcov miestnych morských plodov, najmä prostredníctvom osobitných výskumných a inovačných platforiem, spoločného rozvoja informácií o situácii na trhoch a transparentnejšieho obchodovania a spracovania.

Riadenie námorných a morských oblastí a služby v týchto oblastiach

S cieľom zlepšiť administratívne a inštitucionálne kapacity, námorné služby a skvalitniť riadenie vrátane výmeny údajov, spoločného plánovania a koordinovaného riadenia existujúcich zdrojov (napr. námorné priestorové plánovanie a integrované riadenie pobrežných oblastí).

Ciele do roku 2020 by mohli zahŕňať napríklad:

- nárast o 20 % – v porovnaní s východiskovou situáciou – investícií do výskumu v modrej technológii,

⁸ Dvojica krajín, jedna z EÚ a jedna mimo EÚ, koordinovali vývoj akčného plánu z hľadiska pilieru podľa vlastného výberu.

- prijatie a vykonávanie viacročných plánov pre riadenie rybolovu na úrovni jednotlivých morí,
- 100 % vôd pod vnútroštátnou právomocou námorného priestorového plánovania a 100 % pobrežných pásiem zahrnutých do integrovaného riadenia pobrežných oblastí a v plnom rozsahu zavedené ich vykonávacie mechanizmy.

3.2 PREPOJENIE REGIÓNU

Cieľom tohto piliera, ktoré koordinuje Taliansko a Srbsko⁹, je zlepšiť dopravnú a energetickú prepojenosť v regióne so zvyškom Európy. Pre rozvoj regiónu sú potrebné navzájom prepojené a udržateľné dopravné a energetické siete. Potrebná je spolupráca na obmedzenie problematických miest a rozvoj sietí infraštruktúry a regulačných rámcov. Koordinované monitorovanie námornej dopravy a multimodálnej dopravy prispeje k zvýšeniu konkurencieschopnosti.

Námorná doprava

Bezpečná námorná doprava závisí od harmonizovaných systémov dohľadu a od budovania moderných intermodálnych prístavov pracujúcich v zoskupeniach. Na účely modernizácie riadenia dopravy, ktorá bojuje s preťažením, a zlepšenia konkurencieschopnosti z globálneho hľadiska, najmä pokiaľ ide o prístavy v severnej Európe, je potrebná spolupráca medzi krajinami a prístavmi.

Intermodálne spojenia s vnútrozemím

Na podporu posilnenia námornej prepravy tovaru je potrebné modernizovať intermodálne spojenia s vnútrozemím. Rozvoj uzlov a centrál, kde sa spájajú námorné, železničné, cestné, letecké spôsoby prepravy a vnútrozemské vodné cesty, musí vychádzať z udržateľných dopravných programov s väzbou *inter alia* na miestne a regionálne plány kvality ovzdušia. Spoločné opatrenia, fyzického aj nefyzického charakteru, by mali prispieť k obmedzeniu problematických miest na hraniciach.

Energetické siete

Tri ciele energetickej politiky EÚ – konkurencieschopnosť, bezpečnosť dodávok a udržateľnosť – sa dosiahnu prostredníctvom dobre prepojeného trhu s energiou. Na prepojenie elektrických rozvodných sietí a kompletných plynových sietí sú potrebné investície. Posilnia sa regulačné opatrenia, aby sa odstránili prekážky pre cezhraničné investície.

Ciele do roku 2020 by mohli zahŕňať napríklad:

- zdvojnásobenie aktuálneho jadransko-iónskeho trhového podielu kontajnerovej dopravy pri súčasnom obmedzení vplyvu na životné prostredie,
- zníženie času na regionálnych hraničných priechodoch o 50 %.

⁹ Pozri poznámku pod čiarou č. 8.

3.3 KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Cieľom tohto piliera, ktorý koordinuje Slovinsko a Bosna a Hercegovina¹⁰, je riešiť kvalitu životného prostredia prostredníctvom spolupráce na úrovni regiónu, čo prispeje k dobrému stavu životného prostredia v morských a pobrežných ekosystémoch, znižovaniu znečistenia mora, obmedzovaniu, zmiernovaniu a kompenzácii prekrytia pôdy¹¹, znižovaniu znečisťovania ovzdušia¹² a zastaveniu straty biodiverzity a degradácie ekosystémov. Spoločná akcia na zachovanie ekoregiónov zahŕňajúcich viaceré krajiny je prínosom pre prírodné dedičstvo Európy: slúži tiež na zabezpečenie, aby investície do infraštruktúry nezhoršovali životné a krajinné prostredie a nezvyšovali ani znečistenie.

Morské prostredie

- **Hrozby pre pobrežnú a morskú biodiverzitu:** Tlak na morské a pobrežné ekosystémy sa znižuje vďaka lepším znalostiam biodiverzity a koordinovanému vykonávaniu námorného priestorového plánovania/integrovaného riadenia pobrežných oblastí, príslušným právnym predpisom v oblasti životného prostredia¹³ a spoločnej rybárskej politike. Zlepšenie cezhraničných sústav chránených morských oblastí na otvorenom mori a výmena osvedčených postupov medzi ich riadiacimi orgánmi tiež prispievajú k zachovaniu biodiverzity.
- **Znečisťovanie mora:** Koordinované investície do čistiarní odpadových vôd a spracovania tuhého odpadu, spoločné úsilie pri riešení celého životného cyklu odpadkov v mori, spoločné kapacity na predchádzanie ropným škvrnám a inému znečisteniu vo veľkom meradle a na príslušné reakcie pri ich vzniku, obmedzenie podmorského hluku pod morskou hladinou, ako aj zvyšovanie informovanosti poľnohospodárov o negatívnych dôsledkoch nadmerného používania dusičnanov výrazne znižuje ohrozenie morského života a zdravia ľudí.

Nadnárodné suchozemské biotopy a biodiverzita

Podporovať sa bude spoločné cezhraničné riadenie ekoregiónov, ako aj zdravých populácií veľkých mäsožravcov, a zavedú sa opatrenia na zlepšenie dodržiavania pravidiel lovu sťahovavých vtákov.

Ciele by mohli zahŕňať napríklad:

- vytvorenie spoločnej platformy všetkých krajín pre zber údajov, výskum a analýzu do konca roka 2015,
- posilnenie sústavy NATURA 2000 a siete Emerald a zriadenie ucelenej sústavy morských chránených oblastí podľa rámcovej smernice o námornej stratégii do roku 2020,
- do roku 2020 pokrytie 10 % plochy Jadranského a Iónskeho mora morskými chránenými oblasťami v súlade s medzinárodnými záväzkami.

¹⁰ Pozri poznámku pod čiarou č. 8.

¹¹ SWD(2012) 101 – Guidelines on best practice to limit, mitigate or compensate soil sealing (Usmernenia týkajúce sa osvedčených postupov na obmedzenie, zmiernenie alebo kompenzovanie prekrytia pôdy).

¹² Z hľadiska SO₂, NO₂, častíc a ozónu.

¹³ Najmä rámcová smernica o moriach a smernice EÚ o biotopoch a o vtákoch.

3.4 UDRŽATEĽNÝ CESTOVNÝ RUCH

Cieľom tohto piliera, ktorý koordinuje Chorvátsko a Albánsko¹⁴, je rozvoj celkového potenciálu regiónu z hľadiska inovatívneho, udržateľného, zodpovedného a kvalitného cestovného ruchu. Diverzifikácia produktov cestovného ruchu a služieb spolu s prekonávaním sezónneho charakteru posilní podnikanie a vytváranie pracovných miest. Celosvetový marketing jadransko-iónskej „značky“ produktov a služieb cestovného ruchu zvýši dopyt.

Diverzifikovaná ponuka cestovného ruchu (produkty a služby)

Potenciál bohatého dedičstva regiónu nie je zatiaľ využitý v plnom rozsahu. Prínosom pre vytvorenie silnej obchodne orientovanej dynamiky založenej na najlepších postupoch môže byť podnebie a trh. V akčných plánoch územného rozvoja možno presadzovať alternatívny a celoročný cestovný ruch. Diverzifikácia a zlepšovanie kvality ponuky cestovného ruchu sú kľúčom k udržateľným produktom a službám cestovného ruchu.

Udržateľné a zodpovedné riadenie cestovného ruchu (inovácie a kvalita)

Udržateľný a zodpovedný rozvoj si vyžaduje viac opatrení zo strany zainteresovaných strán. Patria k nim spoločné normy a pravidlá, znižovanie vplyvov masového cestovného ruchu na životné prostredie, zlepšovanie zručností a zapojenie všetkých zainteresovaných strán (verejných, súkromných, návštevníkov) do podpory koncepcie udržateľného a zodpovedného cestovného ruchu.

Ciele do roku 2020 by mohli zahŕňať napríklad:

- nárast turistických príchodov mimo sezóny o 50 %,
- vytvorenie 5 nových makroregionálnych turistických trás.

4. RIADENIE A VYKONÁVANIE

Zo skúseností s existujúcimi makroregionálnymi stratégiami vyplýva, že vhodné a stabilné mechanizmy riadenia sú zásadné pre ich účinné vykonávanie. V správe Komisie o riadení z mája 2014¹⁵ sa uvádzajú tri hlavné potreby: silnejšie politické vedenie, efektívne rozhodovanie a dobrá organizácia.

Lepšie riadenie neznamená nové fondy ani byrokraciu, ale ako a kto vykonáva stratégiu a iniciuje a financuje spoločné akcie. Riadenie musí mať politický a operačný rozmer spolu s rezortnými ministerstvami a vykonávacími orgánmi, ktoré stanovujú strategické ciele a potom zabezpečia prísne sledovanie činnosti. Na základe toho sa dosiahnu jednoznačnejšie výsledky a väčší vplyv.

Koordinácia

Medzi zúčastnenými krajinami, ako aj medzi jednotlivými ministerstvami a rozhodovacími úrovňami v každej krajine je potrebná koordinácia. V prípade každého piliera budú dvaja koordinátori z príslušných ministerstiev zastupujúcich dve rôzne krajiny úzko spolupracovať s cezhraničnými partnermi na vývoji a vykonávaní akčného plánu.

¹⁴ Pozri poznámku pod čiarou č. 8.

¹⁵ Správa Komisie o riadení makroregionálnych stratégií, COM(2014) 284 z 20. mája 2014.

Komisia bude pôsobiť ako nezávislý sprostredkovateľ a bude zabezpečovať perspektívu EÚ s podporou skupiny na vysokej úrovni pre makroregionálne stratégie so zástupcami EÚ-28, ako aj s krajinami mimo EÚ, ktoré sa zúčastňujú na stratégiách.

Vykonávanie

K základným podmienkam správneho vykonávania patrí, aby:

- krajiny uznávali, že stratégia sa týka všetkých sektorových politík a že sa týka všetkých úrovní verejnej správy,
- sa krajiny mimo EÚ efektívne zapájali v plnom rozsahu a na všetkých úrovniach,
- sa poskytovala politická podpora na vysokej úrovni s ministrami, ktorí dokážu určiť celkové smerovanie stratégie, prevziať zodpovednosť a povinnosti, zosúladiť politiky a finančné prostriedky a zabezpečiť zdroje a postavenie na rozhodovacej úrovni a na odbornej úrovni,
- aby Komisia ako záruka rozmeru EÚ zabezpečila strategický prístup na úrovni EÚ,
- krajiny monitorovali a hodnotili pokrok a poskytlí usmernenie k vykonávaniu,
- sa práca existujúcich regionálnych organizácií vhodne využívala,
- sa poskytovala spoľahlivá podpora koordinátorom pilierov, najmä prostredníctvom inštitucionálnej pomoci a pomoci na budovanie kapacít z jadransko-iónskeho programu nadnárodnej spolupráce na obdobie rokov 2014 – 2020,
- boli zahrnuté kľúčové cieľové zainteresované strany: vnútroštátne, regionálne a miestne orgány, poslanci (na regionálnej, vnútroštátnej a európskej úrovni), hospodárske a sociálne subjekty, občianska spoločnosť, akademická obec a mimovládne organizácie.

O týchto záležitostiach je potrebné včas rozhodnúť, aby stratégia mohla vychádzať z pevných základov.

Financovanie

Stratégia sa vykonáva okrem iného mobilizáciou a zosúladovaním existujúceho financovania EÚ a vnútroštátneho financovania vzťahujúceho sa na štyri piliere a témy. Schválením stratégie sa vlády zúčastnených krajín zaviazali k čerpaniu týchto finančných prostriedkov na vykonávanie akčného plánu. Značné zdroje a celý rad nástrojov a technických možností poskytujú predovšetkým európsky štrukturálny a investičný fond a nástroj predvstupovej pomoci na obdobie rokov 2014 – 2020.

K dispozícii sú aj iné fondy a nástroje vzťahujúce sa na piliere, konkrétne Horizont 2020 pre všetky piliere, Nástroj na prepájanie Európy pre pilier 2, program LIFE pre pilier 3 a tiež pre zmiernovanie zmeny klímy a prispôsobovanie sa tejto zmene a pre pilier 4, program COSME pre MSP. K dispozícii sú aj iné prostriedky, konkrétne z investičného rámca pre západný Balkán, od Európskej investičnej banky a iných medzinárodných finančných inštitúcií.

Tieto finančné prostriedky a nástroje by mali vytvárať významný pákový efekt a pritiahnúť finančné prostriedky od súkromných investorov. Stratégia bude tiež profitovať z činností vykonaných prostredníctvom dvoch ďalších makroregionálnych stratégií v oblasti inovatívneho financovania.

Predkladanie správ a hodnotenie

Hodnotenie bude založené na práci koordinátorov pilierov, ktorí budú predkladať správy o pokroku pri plnení cieľov.

Na doplnenie chýbajúcich údajov potrebných na zistenie východiskových situácií, najmä v krajinách, ktoré nie sú členmi EÚ, sa zhromažďovanie údajov bude podporovať ako záležitosť prierezového významu, pokiaľ ide o kapacity, prostredníctvom jadransko-iónskeho programu nadnárodnej spolupráce. Aj keď hlavným ukazovateľom úspechu je vykonávanie akčného plánu, ako prvý krok je potrebné vypracovať presnejšie ukazovatele.

Zúčastnené krajiny zorganizujú výročné fórum na vyhodnotenie výsledkov, konzultácie o revidovaných akciách a vypracujú nové prístupy.

5. VÄZBY NA POLITIKY EÚ

Táto stratégia si nevyžaduje zmeny právnych predpisov EÚ a jej cieľom je posilniť politiky EÚ týkajúce sa regiónu¹⁶. Podporuje tiež lepšie dodržiavanie právnych záväzkov EÚ, riešenie nedostatkov a praktických ťažkostí, ktoré vedú k omeškaniam, najmä vo vzťahu k jednotnému trhu a životnému prostrediu¹⁷. Dôraz sa kladie na integrovaný prístup spájajúci rôzne oblasti politiky kvôli územne ucelenému vykonávaniu politik EÚ, čo poukazuje na väzby medzi politikami a programami EÚ vrátane stratégie EÚ v oblasti biodiverzity¹⁸, prispôsobovania sa zmene klímy¹⁹ a rámcových programov EÚ v oblasti výskumu a vývoja.

6. ŠIRŠIE VÄZBY

Je potrebné, aby bola zabezpečená koordinácia so susediacou stratégiou EÚ pre podunajskú oblasť, ako aj s budúcou stratégiou EÚ pre alpský región. V tejto súvislosti ústrednú úlohu môže zohrávať program INTERACT.

Mali by sa hľadať synergie s inými medzivládnyimi orgánmi zodpovedajúce geografii stratégie, ako napr. jadransko-iónska iniciatíva alebo s odlišným/širším rozsahom, ako napr. Rada pre regionálnu spoluprácu (RRS) a Stredoeurópska iniciatíva (SEI).

Dôležitá je koordinácia s programami a iniciatívami pre stredozemskú oblasť²⁰ a súlad s existujúcimi právnymi rámcami²¹.

7. ZÁVER

Po rokoch ťažkej politickej a hospodárskej situácie má jadransko-iónsky región jasnejšie vyhliadky do budúcnosti. Poskytnutím celkového rámca pre koordináciu politik a územnú

¹⁶ Ako napríklad smernica o námornom priestorovom plánovaní, spoločná rybárska politika, politika EÚ v oblasti riadenia rizika katastrof, transeurópske siete (dopravné a energetické), budúce dopravné spoločenstvá atď.

¹⁷ Konkrétne smernice o vtákoch a biotopoch, rámcová smernica o vode, rámcová smernica o morskej stratégii, smernice o dusičnanoch, kvalite okolitého ovzdušia, národných emisných stropoch a rámcová smernica o odpade.

¹⁸ KOM(2011) 244

¹⁹ COM(2013) 216

²⁰ Najmä Únia pre Stredozemie a Všeobecná rybárska komisia pre Stredozemné more.

²¹ Najmä Barcelonský dohovor o ochrane morského prostredia a pobrežných oblastí Stredozemného mora.

spoluprácu stratégia prispeje k tomu, aby sa tento región stal lepším miestom pre život, prácu a zábavu. Môže predstavovať názorný príklad ako realizovať rast, zamestnanosť a nápady a bránu do iných častí sveta. Spoločným úsilím možno región dobre pripraviť na výzvy a príležitosti 21. storočia.

Komisia preto vyzýva Radu, aby schválila toto oznámenie. Európsky parlament, Výbor regiónov a Európsky hospodársky a sociálny výbor sa tiež vyzývajú, aby preskúmali tento dokument.

